

Varkauden laaja hyvinvointikertomus ja suunnitelma kehittämistoimenpiteistä 2018-2021

Kaupunginvaltuusto 29.10.2018

Hyvinvointiryhmä, hyvinvointikoordinaattori Marja-Liisa Honkanen

Terveyden edistäminen kunnissa

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kuntien perustehtävä (terveydenhuoltolaki, kuntalaki), jota sos. ja terv. ministeriö valvoo
- Kuntien tulee:
 - Arvioida ja ottaa huomioon päätösten vaikutukset väestön terveyteen ja hyvinvointiin
 - Seurata asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin
 - Arvioida kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä ja raportoida niistä vuosittain valtuustolle
 - Valmistella laaja hyvinvointikertomus valtuustokausittain, asettaa tavoitteet ja raportoida siitä vuosittain.
 - Päätyneen laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden arviointi
 - Pohjana tietolähteet; Sotkanet, TEAviisari, Kouluterveyskysely, ATH, toiminnasta saatava tieto

Osa 1.

Hyvinvointikertomus Hyvinvoinnin kehitys Muutos 2012-2017

Elintavat ja elinympäristö

Ravinto, liikunta, terveystottumukset, kulttuuri

Päihdehaittojen ja riippuvuuksien ehkäisy

Tapaturmien, väkivallan ja rikosten
ehkäiseminen

Osallisuuden edistäminen

Ympäristöterveys

Vertailukuntina Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja
Valkeakoski, lisäksi Pohjois-Savo ja koko maa

Elinvoima ja talous

Lapset, varhaisnuoret ja
lapsiperheet

Nuoret ja nuoret aikuiset

Työikäiset

Ikäihmiset

Kaikki ikäryhmät

Väestö ja talous

Muutos 2012-2017

- Valtionosuudet ja verotulot lisääntyneet
- Vuosikate parantunut ja lainakanta €/as laskenut
- Huoltosuhde huonontunut, kuntien välinen nettomuutto parantunut (2016)
- Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä/1000 asukasta lisääntynyt
- Lapsiperheiden osuus perheistä 13 %, vähentynyt 8 %
- Yksinhuoltajaperheiden osuus 25 %, lisääntynyt 13 %
- Yhden hengen asutokunnat vertailun korkeimmalla tasolla, 49 %

Toimeliaisuus ja ilmapiiri
kohentuneet

Taloudellinen tilanne
parantunut

Kaupunki kansainvälisempi

Ikärakenne ja perheiden
rakenne muutoksessa

Elinvoima, muutos 2011-2016

Työllisyystilanne
kohentumassa

Lapsiperheiden tilanne

Pienituloisuus melko yleistä

- Työllisten osuus lisääntynyt viime aikoina
- Kunnan yleinen pienituloisuusaste laskenut, lasten pienituloisuusaste kohonnut, vertailun korkein taso
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus laskenut, vertailun korkein taso

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Suurin osa lapsista ja
nuorista voi hyvin

Hyvinvoinnin tila
moninaistumassa

Keskusteluyhteys
vanhempien kanssa hyvä ja
koulusta pidetään

- Päivittäin tupakoivien 8-9. lk osuus vähentynyt (hyte), nuuskan käyttö yleistynyt
- Ystävättömyys yleistynyt, 9 % vrt keskitaso
- Koettu terveys keskinkertainen tai huono yleisempää, 8-9 lk opp. 16,5 %, vrt matalin (hyte)
- Ylipaino 8.-9.-lk. lisääntynyt, vrt 2. kork. (hyte)
- Lasten päivähoidossa olleiden 3-5-v. osuus lisääntynyt
- Lastenneuvolakäynnit/1000, 0-7 vuotiasta lisääntyneet

Nuoret ja nuoret aikuiset

Tiedetään mistä saa apua
sitä tarvitessaan

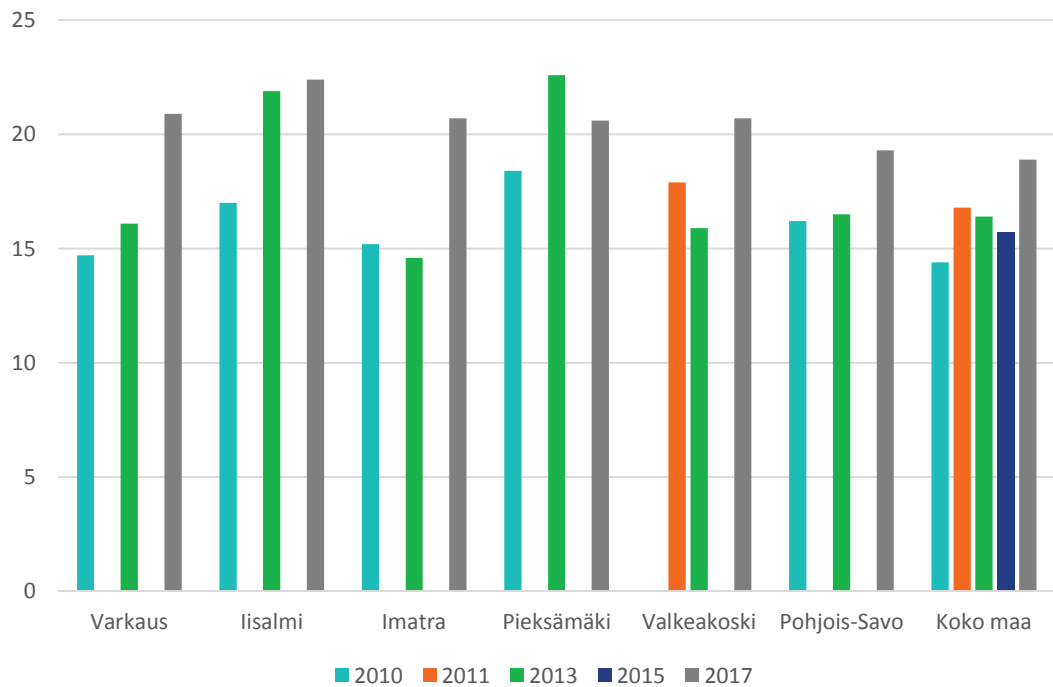
Hyvinvoinnin tila
moninaistumassa

Keskusteluyhteys
vanhempien kanssa hyvä ja
koulusta pidetään

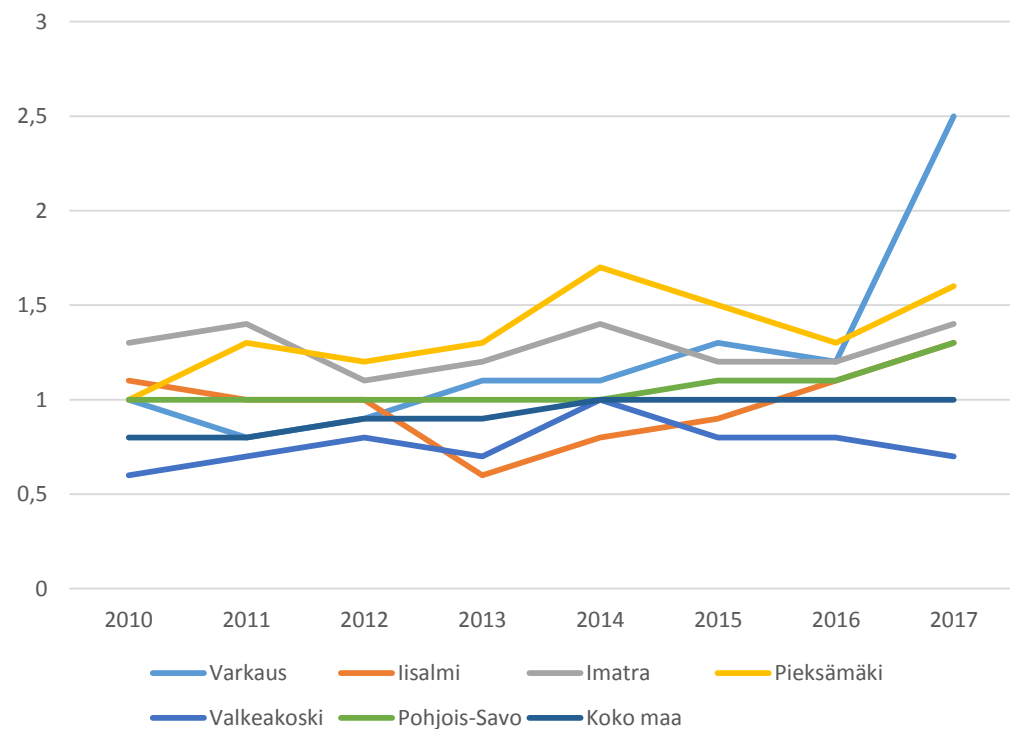
- Ystävättömyys vähentynyt entisestään lukiossa, lisääntynyt ammatillisessa oppilaitoksessa
- Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16-24 -v. , % vast. ikäisistä lisääntynyt merkittävästi 2017
- Koulun/oppilaitoksen fyysiset työolot parantuneet

Nuoret ja nuoret aikuiset

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (hyte)

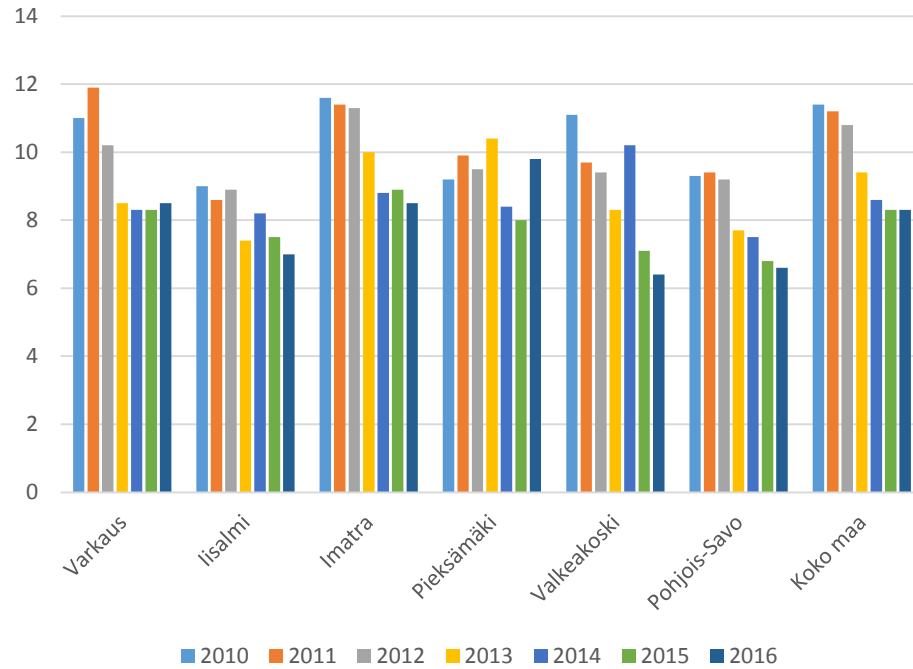

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16-24-vuotiaat, % vast.ikäisestä väestöstä

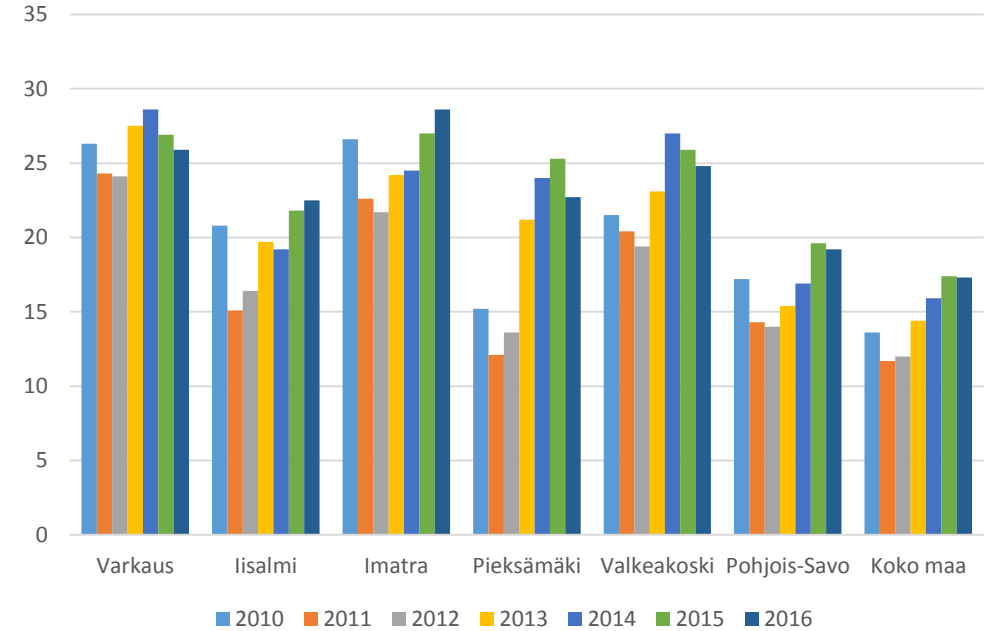

Nuoret ja nuoret aikuiset

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-v., %
vast. ikäisestä väestöstä (hyte)

Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta
(hyte)

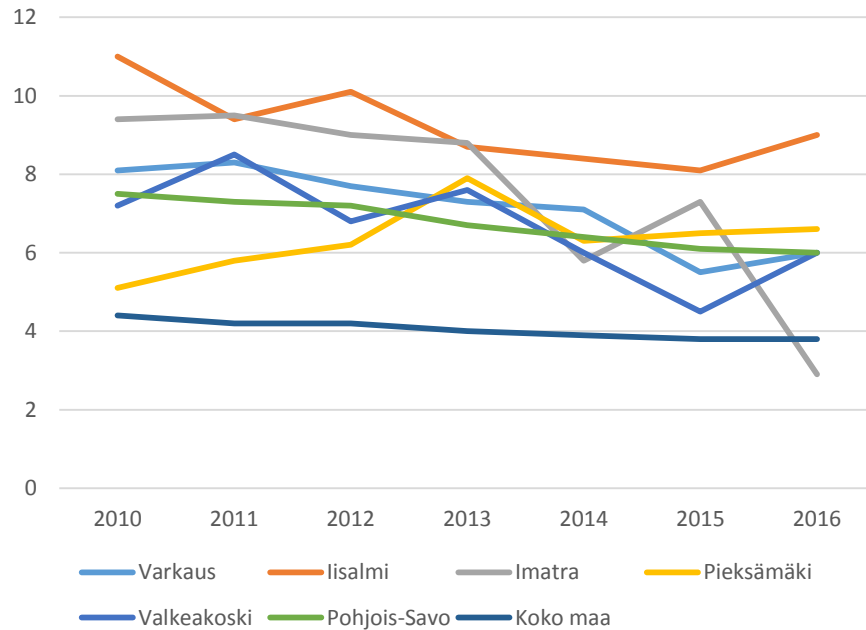
Työikäiset

Toiminta ja työkykyä
alentavat tuki- ja
liikuntaelimistön sairaudet
sekä mielenterveys- ja
päihdeongelmat

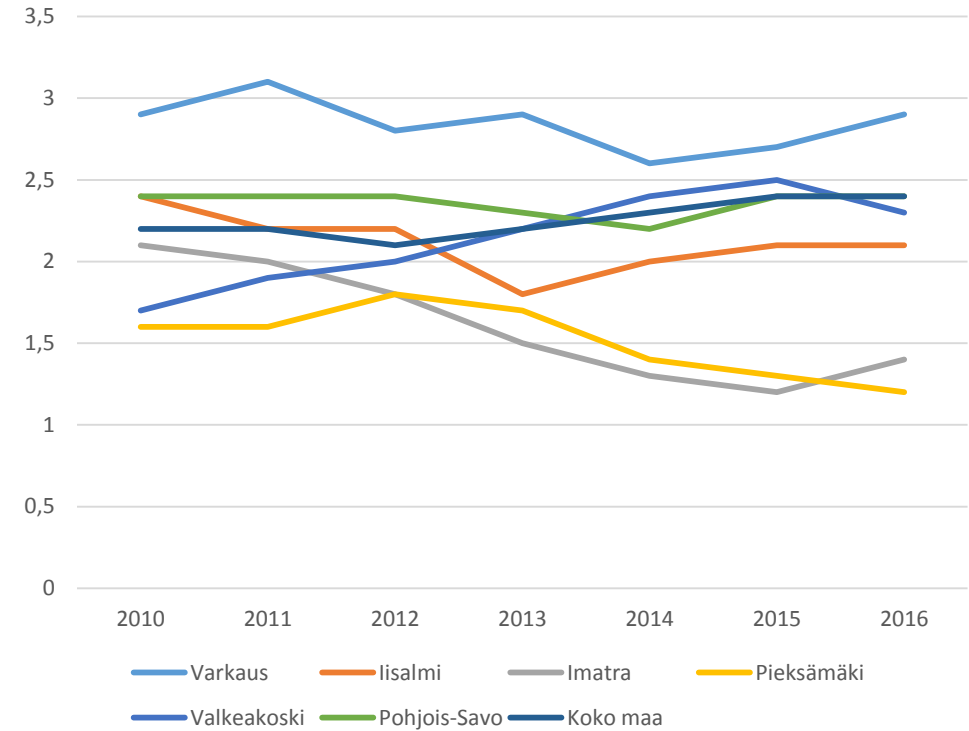
- Päihteiden vuoksi osastohoidossa olleiden 25-64-v./1000 vähentynyt 28 % >jalkautuva työ
- Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64-v. osuus vertailun toiseksi korkeimmalla tasolla
- Perusterveydenhuollon lääkärikäynnit vertailussa keskitasoa
- Työttömien terveystarkastukset toteutuvat

Työikäiset

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja
terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa
olleet 25-64-v./1000 asukasta

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-v.,
% vastaavanikäisestä väestöstä

Ikäihmiset

Ikäihmiset ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä

Toimeentulovaikeudet melko yleisiä

Liikuntaa harrastaa n. puolet ikäihmisistä

Joskus tai melko usein kokee yksinäisyyttä joka kolmas

- Kotona asuu 75-vuotta täyttäneistä 89 %, heistä yksinasuvia 51 %
- 80 -v. asuu n. 70 % hissittömässä kerrostalossa tai ok-talossa
- Muistiin liittyvistä asioista on ollut huolissaan 40 %, vastaaja itse tai omainen
- Täyttä kansaneläkettä saavien 65-v. täyttäneiden osuus laskenut yli 20 %

Kaikki ikäryhmät (ATH)

Kala ja tumma leipä
maistuvat, makeita
kahvileipiä voisi vähentää

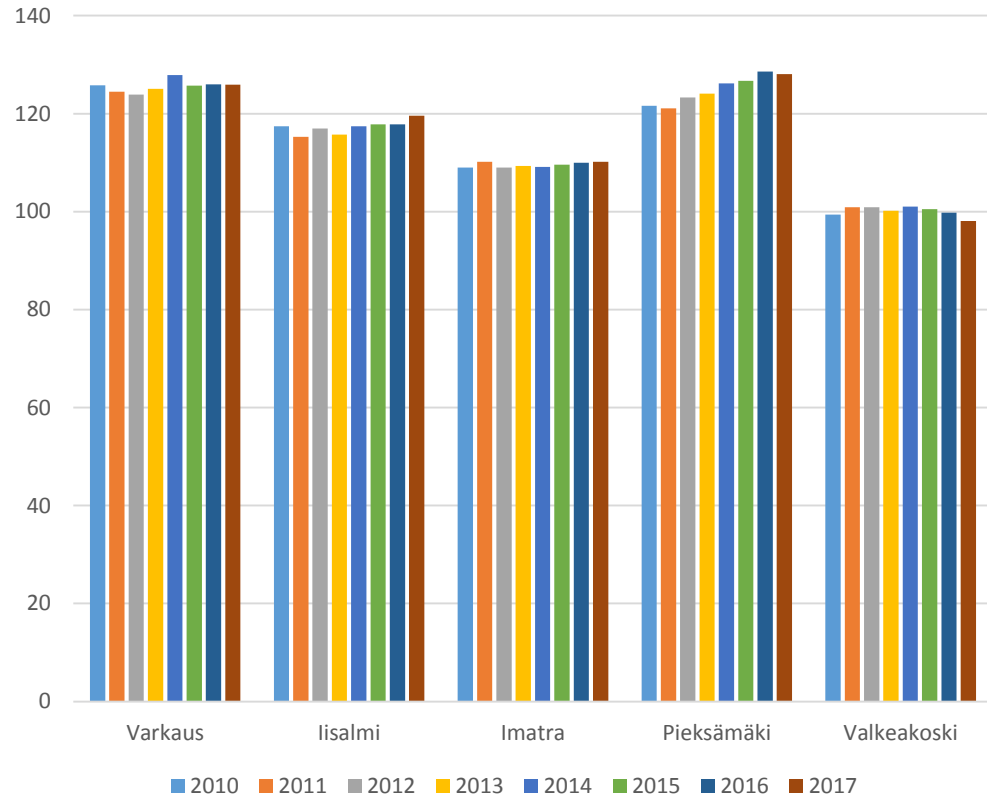
Tuloerot vaikuttavat
terveystottumuksiin

Kalaa ja tummaa leipää syödään useammin
Kasviksia ja hedelmiä olisi hyvä syödä enemmän
Makeita kahvileipiä olisi hyvä syödä harvemmin
Tuloerot vaikuttavat terveystottumuksiin;
hyvätuloiset liikkuvat enemmän, käyttävät
kulttuuripalveluita ja syövät terveellisemmin
kuin pienituloiset

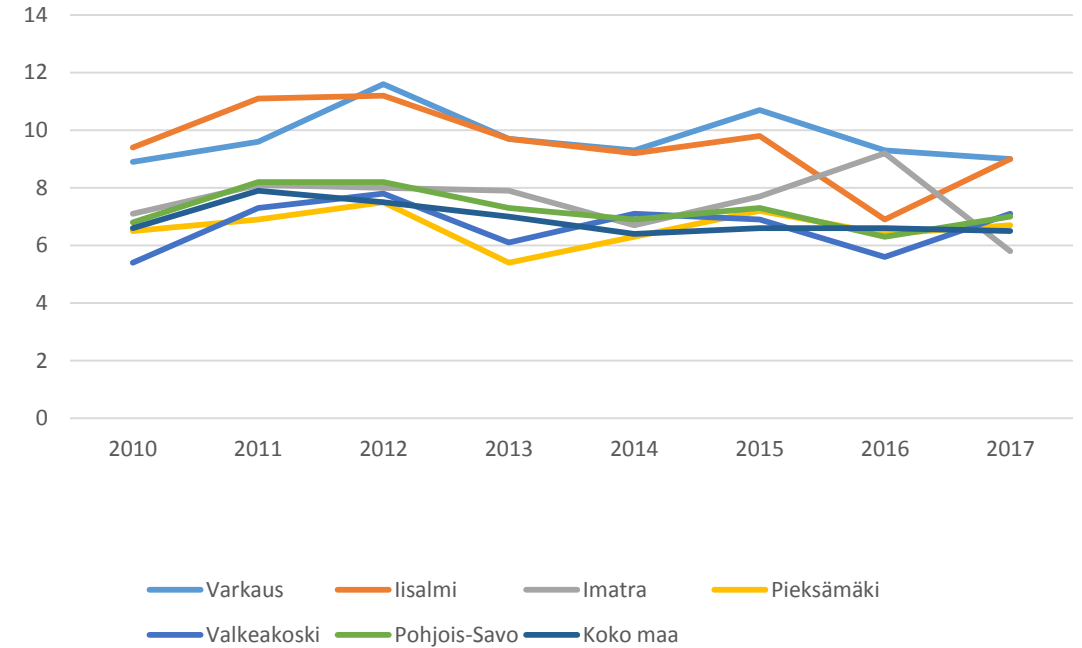
Elämään ollaan pääosin tyytyväisiä Pohjois-
Savossa

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa v. 2012 -2018
54,1- 53,9 (Varkaus)

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1000 asukasta

Valtuustokauden 2013-2016 ja 2017 hyvinvointi- tavoitteiden toteutuminen

Painopiste 1. Syrjäytymisen ehkäisy	Toteutuminen	Arviointi																				
Lasten ja perheiden varhaisen tuen tarpeen havaitseminen ja tuen järjestäminen varhaisessa vaiheessa	Perhetyöntekijöitä on lisätty ja toimintatapoja uudistettu Sosiaalitoimi jalkautunut neuvolaan ja varhaiskasvatukseen	Toteutuneen toiminnan voidaan katsoa olevan tavoitteiden mukaista ja laaja-alaista																				
Varhaisen vaiheen ehkäisevän työn vahvistaminen peruspalveluissa	Perheohjausta vahvistettu Kasvatusohjaajat kouluilla Pro aktiivinen toiminta todettu toimivaksi Asiakasraadit, oppilashuollon kehittäminen	Yhteistyötä, suunnitelmallisuutta syytä lisätä Sijaishuollon kustannukset ovat kääntyneet laskuun, avohuollon kustannukset nousseet																				
Nuorten osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy moniammatillisessa yhteistyössä	Varjovaltuusto, Varpaset ja Wanuva toimivat Ohjaamon suunnittelu 2014 Nuorten talon selvitys 2015 Nuorisotakuun tavoite toteutui	Osallisuusrakenteet ovat vahvat. Keskeyttäneet: Sakky, Varkaus: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014</th> <th>2015</th> <th>2016</th> <th>2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Negat</td> <td>79</td> <td>75</td> <td>66</td> <td>78</td> </tr> <tr> <td>Posit</td> <td>38</td> <td>49</td> <td>30</td> <td>78</td> </tr> <tr> <td>Yht.</td> <td>117</td> <td>124</td> <td>96</td> <td>156</td> </tr> </tbody> </table>		2014	2015	2016	2017	Negat	79	75	66	78	Posit	38	49	30	78	Yht.	117	124	96	156
	2014	2015	2016	2017																		
Negat	79	75	66	78																		
Posit	38	49	30	78																		
Yht.	117	124	96	156																		

Valtuustokauden 2013-2016 ja 2017 hyvinvointitavoitteiden toteutuminen

Painopiste 1. Syrjäytymisen ehkäisy	Toteutuminen	Arviointi
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistuminen	Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteinen osallisuutta ja hyvää arkea tukeva kehittämishanke Hanke ei toteutunut Osallisuuskoordinaattori syksyllä 2017	Osallisuutta on tarkastelukaudella lisätty palveluiden kehittämisessä Käytössä on ollut mm. asiakasraateja, kuntalaisten kuulemisia ja kyselyitä
Painopiste 2. Yksinäisyyden väheneminen		
Hanke yksinäisyyden vähentymiseksi	Varkaus on osallistunut ev.lut. seurakunnan Ikä arvokas hankkeeseen Suunnitelmassa ollut oma hanke ei toteutunut	Toiminta on ollut tavoitteen mukaista. Ikä arvokas hankkeessa kehitetyt toimintamallit ovat käytössä.

Valtuustokauden
2013-2016 ja 2017
hyvinvointi-
tavoitteiden
toteutuminen

Painopiste 3. Työllisyyden edistäminen (2015)																																		
Matalan kynnyksen ehkäisevien palveluiden vahvistaminen ja työllistämisen tuki Yrityksiin sijoittumisen tukeminen Hankkeistaminen	Hanke toteutui ja siinä sekä Kuntakokeilussa kehitettyjä toimintamalleja hyödynnettiin perustetun työllisyysyksikön toiminnassa. Yhteistyö yritysten kanssa tiivistä.	Toiminta resursoitu hyvin ja viety suunnitelmallisesti eteenpäin. Työllisyystilanne, %: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2015</th> <th>2016</th> <th>2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Työttömät</td> <td>18,1</td> <td>17,5</td> <td>17,3</td> </tr> <tr> <td>Pitkäaikaistyöt.</td> <td>5,2</td> <td>5,5</td> <td>4,7</td> </tr> <tr> <td>Nuorisotyöttömät</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>18-24-v.</td> <td>26,9</td> <td>25,9</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>Rakennetyöt.</td> <td>8,4</td> <td>8,2</td> <td>7,8</td> </tr> <tr> <td>Työlliset, %</td> <td>34,0</td> <td>34,6</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Työttömien terv.-tarkastukset</td> <td></td> <td>213</td> <td>235</td> </tr> </tbody> </table>		2015	2016	2017	Työttömät	18,1	17,5	17,3	Pitkäaikaistyöt.	5,2	5,5	4,7	Nuorisotyöttömät				18-24-v.	26,9	25,9	23	Rakennetyöt.	8,4	8,2	7,8	Työlliset, %	34,0	34,6		Työttömien terv.-tarkastukset		213	235
	2015	2016	2017																															
Työttömät	18,1	17,5	17,3																															
Pitkäaikaistyöt.	5,2	5,5	4,7																															
Nuorisotyöttömät																																		
18-24-v.	26,9	25,9	23																															
Rakennetyöt.	8,4	8,2	7,8																															
Työlliset, %	34,0	34,6																																
Työttömien terv.-tarkastukset		213	235																															

Osa 2. Hyvinvointi- suunnitelma 2018 - 2021

Elinvoima ja talous

Lapset, lapsiperheet ja
varhaisnuoret

Nuoret ja nuoret aikuiset

Työikäiset

Ikäihmiset

Kaikki ikäryhmät

- Tavoitteet Varkauden tilanteen mukaiset
- Painopisteet kaupungin strategian ja maakunnan hvk:n kanssa yhteensopivat
- Tietolähteet sotkanet, kouluterveyskysely, Hehko raportti, kyselyt
- Kuntakohtaiset, maakunnan taso

Elinvoima ja talous

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Hyvää/Vahvuudet	Kehitettävää/Haaste
- Taloudellinen tilanne parempi- Kansainvälistyminen- Koulutustaso kohoaa- Tuloerot melko pienet	- Väestön väheneminen ja väestön ikärakenne- Työllisyysaste- Nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys- Työllistämisen innovaatiot ja yhteistyö
- Ahtaasti asuvien lapsiperheiden osuus vähentynyt- Lasten ja perheiden hyvinvointia tukeva työaktiivista	- Pienituloisuus- Palveluiden saavutettavuuden madaltaminen, suunnatut käytänteet
- Lasten 3-5 v. osuus päivähoidossa lisääntynyt- Lastenneuvolakäynnit ja kouluterveydenhuollon käynnit korkealla tasolla- Elämäänsä tyytyväisiä on suurin osa oppilaista	- Lapsiperheiden osuus vähentynyt- Pienituloiset lapsiperheet- Yksinhuoltajaperheiden osuus lisääntynyt- Vanhemmuuden tukeminen
- Rokotuskattavuus Suomen huippua- Terveystiedon edistämisaktiivisuus korkealla tasolla peruskoulussa ja perusterveydenhuollossa	- Aamupalan ja lounaan syöminen- Tupakkatuotteita kokeilleiden osuuden vähentäminen

Nuoret ja nuoret aikuiset

Hyvää/Vahvuudet	Kehitettävää/Haaste
- Elämänsä tyytyväisiä on suurin osa oppilaista- Keskusteluyhteys vanhempiin on pääosin hyvä	- Ystävättömyyden vähentyminen- Ketään ei kiusata- Kokemus omasta terveydentilasta paremmaksi 8-9.lk
- Hampaiden harjaaminen parantunut- Liikunta lisääntyy tytöillä lukioon mentäessä	- Ylipainoisuuden vähentäminen- Nuuskan käytön ja kannabiskokeiluiden vähentäminen
- Koulusta pitää suurin osa oppilaista- Tiedetään kenen puoleen kääntyä vaikeuksissa	- Mielen terveyden tukeminen- Päihteiden käytön vähentäminen ennaltaehkäisyä vahvistamalla
- Tupakointi ja humalajuominen vähentyneet- Liikunnan harrastaminen, kulttuuri, lukeminen, ja uutisten seuraaminen ammatillisessa oppilaitoksessa tyttöjen osalta koko maata korkeampi	- Varhaisen tuen ja avohuollon tukitoimien vahvistaminen- Vanhemmuuden tukimuodot

Hyvää/Vahvuudet	Kehitettävää/Haaste
- Työllisyystilanne kohentunut- Työllisten osuus lisääntynyt	- Pitkäaikaistyöttömyyden korkea taso- Pienituloisuus- Heikentyneen terveydentilan omaavien suuri osuus alentaa työllistymistä ja tuottavuutta- Välityömarkkinat- Kohtaanto-ongelma
- Kala ja tumma leipä suosittuja	- Kasvisten syömisen lisääminen- Toimintakyvyn ja kunnon kohentaminen
- Matalan kynnyksen ja jalkautuvat palvelut lisääntyneet	- Alkoholin aiheuttamat haitat, mielenterveysongelmat, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sekä sydänsairaudet ja diabetes keskeisiä terveyspuutteita

Hyvää/ Vahvuudet	Kehitettävää/Haaste
- Hyvinvointia edistävät kotikäynnit toteutuvat 80-vuotiaille ja tarvittaessa- Käyntien tulokset käytettävissä palveluiden suunnitteluun	- Lähes 76 % 80-vuotiaista asuu omakotitalossa tai hissittömässä kerrostalossa- Kaatunut tai kaatuminen huolestuttaa 75 % :a vastaajista
- Toimeentulonsa kokee riittäväksi/lähes riittäväksi 67 %- Tarmoa riittävästi/lähes riittävästi on 75 %:lla vastaajista- Terveystiedon edistämisaktiivisuus (TEA) korkealla tasolla	- Muistiin liittyvästä asiasta on ollut huolissaan vastaaja/omainen 39 % tap.- Varhaisen tunnistamisen mallit; liikunta, päihteet
- Ennalta ehkäiseviin toimiin kiinnitetään huomioita mm. senioripuistot, vapaaehtoistyön lisääminen- Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien yli 75-v. osuus lisääntynyt 2017	- Yksinäisyys on yleistä- Kotihoidon riittävyys ja kattavuus- Pienituloisten eläkeläisten suuri osuus

Kaikki ikäryhmät

Hyvää/Vahvuudet	Kehitettävää/Haaste
- Kalaa ja tummaa leipää syödään vertailumaakuntia useammin	- Sairastavuusindeksi korkealla tasolla- Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä korkealla tasolla- Alkoholin myynti P-Savoa ja koko maata selvästi korkeammalla tasolla
- Elämään ollaan pääosin tyytyväisiä Pohjois-Savossa	- Kasvisten syöminen vähäisempää ja rasvaisten juustojen suurempaa, erit. miehet ja matalan koulutustason omaavat P-Savossa- Makeiden juomien ja kahvileipien käyttö yleisempää P-Savossa
- Matalan kynnyksen ja jalkautuvat palvelut lisääntyneet	- Toimintakyvyn ja kunnon kohentaminen

Varkautelaiset voivat hyvin

Painoalueet
valtuustokaudeksi

Tavoitteet, joista valitaan
tärkeimmät

Arviointi vuosittain

Painoalue 1:	Hyvä elämä; Terveet elämäntavat ja kansansairauksien ehkäisy
Tavoitteet:	Päihteiden käytön ja riippuvuuksien aiheuttamien haittojen väheneminen
	Hyvä toiminta- ja työkyky Työkyky Toimeentulo Elintavat ja normaalipainoisuus Kokee itsensä terveeksi
	Hyvä mielenterveys
Painoalue 2:	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen
Tavoitteet:	Yksinäisyyden vähentyminen
	Osallistumisaktiivisuuden vahvistuminen
	Ohjaamo toimintamallin vakiinnuttaminen ja kehittäminen
Painoalue 3:	Ympäristön terveys ja arjen turvallisuus
Tavoitteet:	Lähiympäristöt tukevat asukkaiden hyvinvointia ja aktiivista, turvallista elämää
	Asumisen monimuotoisuuden ja yhteisöllisyyden uudet muodot
	Ennakoarviointimenettelyn käyttöönotto EVA

Hyvinvointi- suunnitelma

Tavoitteet ovat
kaupunkistrategian mukaiset

Laadittu indikaattoritiedon ja saadun tiedon perusteella

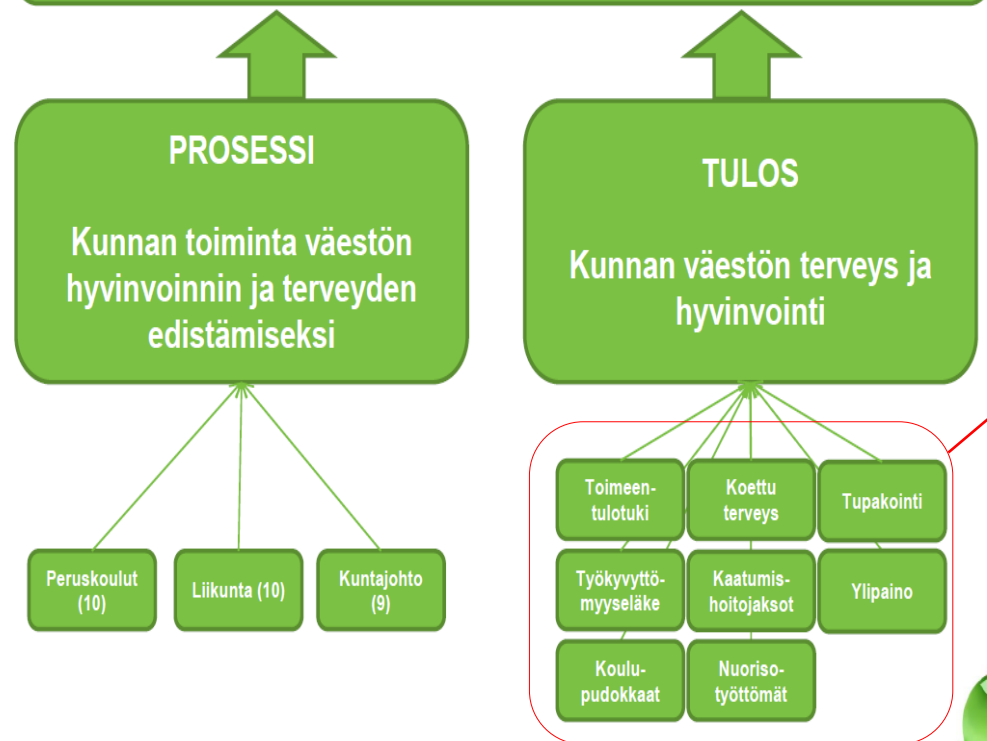
Hyödynnetty maakunnan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaa

Toimenpiteinä valtakunnalliset hyvät käytännöt ja ohjelmat sekä muut vaikuttaviksi tiedetyt toimintatavat

Hyvinvointiryhmä arvioi toteutumista ja päättää vuosittaisista painopisteistä valtuustokauden aikana

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa **kuntien** peruspalvelujen valtiosuudessa mm.

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskerros

Mitataan muutosta:

1. Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista
2. Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista
3. Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista
4. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat
5. Nuorisotyöttömät
6. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 -64-vuotiaat
7. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 -64-vuotiaat
8. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä

Varkauden hyvinvointitavoitteet ovat linjassa tulevan **maakuntien** hyte-kertoimien kanssa:

Merkittävimpien kansansairauksien ennaltaehkäisyyn liittyvät indikaattorit
1. Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen (toiminta)
2. Kouluterveydenhuollon 8-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen (toiminta)
3. Elintapaneuvonnan toteutuminen tyyppin 2-diabetes-riskissä oleville (Käypä hoito – suositus) (toiminta)
4. Alkoholin käytön mini-intervention toteutuminen niillä terveydenhuollon asiakkailla, joilla AUDIT-testin pistemäärä on > 6 pistettä naisilla ja > 8 miehillä kalenterivuonna (Käypä hoito –suositus) (toiminta)
5. Lasten tuhkarokko-vihurirokko-sikotauti (MPR) rokotuskattavuus (%) (toiminta)
Ikääntyvien toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen liittyvät indikaattorit
6. Vammojen ja myrkytysten hoidosta aiheutuvat sairaalajaksot ja/tai sairaalassa hoidetut potilaat (tulos)
7. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (tulos)
Syrjäytymisen ja työelämän ulkopuolelle joutumista ehkäisevät sekä työllisyyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät indikaattorit
8. Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat nuoret, % 20-24 –vuotiaista (tulos)
9. Työttömien terveystarkastukset, toteutuneet terveystarkastukset (1krt/v) suhteessa työttömien kokonaismäärään (toiminta)
10. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet, % 25-64-vuotiaista (tulos)
11. Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-34 –vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä
12. Alkoholiuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävlillä 25 – 80v./ 100 000 vastaavanikäistä alimmassa tuloviidenneksessä (tulos).

Hyvä elämä, Varkaus Painopiste 1: Terveet elämäntavat ja kansansairauksien ehkäisy Tavoite: Terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Mittarit ja kehitettävät asiat Kunnan hyte kertoimet punaisella, maakunnan vihreällä Kouluterveyskysely, oma seuranta, ATH, TEA, HEHKO
• Ylipainokehitys kääntyy laskuun kaikilla kouluasteilla • Lapset ja nuoret liikkuvat vähintään suositusten mukaisesti	Ei syö lounasta % Ylipaino, % 8.9. 1k oppilaat Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 8-9-1k oppilaista Ruokailusuositusten jalkautuminen Varhaiskasvatus, Kouluruokailu, Vanhempain illat
• Työikäisten täysipainoinen syöminen kohenee • Ikäihmisten täysipainoinen ravitseminen toteutuu • Työikäisten ja ikäihmisten aktiivinen arki toteutuu (Liikuntapiirakka) • Kohdennetut palvelut riskiryhmille • Työ- ja toimintakyky paranee	Kasvisten, hedelmien ja marjojen sekä kalan käyttö, ATH Elintapaneuvonnan toteutuminen tyyppin 2 dm riskissä oleville Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v. Seula vajaaravitsemukseen Liikuntaneuvontapolku, Voimaa Vanhuuteen tilastot, Arkeen voimaa, Warkauskortti, Työttömien terveystarkastukset
• Ympäristö kannustaa aktiivisuuteen ja on turvallinen	Kulttuuripalvelujen käyttö Liikuntapaikat ja tieto liikuntamahdollisuuksista Hyvät kevyen liikenteen väylät

Painopiste 1: Terveet elämäntavat
Tavoite: Päihteiden käyttö vähenee. Mielen terveys paranee

Mittarit ja kehitettävät asiat
Kunnan hyte kertoimet **punaisella**, maakunnan **vihreällä**

- Tupakka, alkoholi, nuuska ja huume kokeilut vähenevät/myöhästyvät lapsilla ja nuorilla
- Pakka toimintamalli
- Päihde – ja mielen terveysongelmat vähenevät eri ikäisillä
- Peli- ja -nettiriippuvuus vähenevät
- Mielen terveysosaaminen parantuu

Kouluterveyskysely, omat tilastot, Poliisin tilastot, Sotkanet, ATH, Kokeillut tupakkatuotteita 4-5 lk
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. lk
Päihteiden käyttö ja niiden hyväksyminen, tosi humalassa, tupakointi, nuuska, kannabis, Kulttuuri osaksi hyvinvointia, LAKU lähete

- Päihteettömien osuus lisääntyy
- Ahdistuneisuus ja masennus vähenevät
- Koulu-uupumus vähenee
- Huolestuneisuus mielialasta vähenee, erit. tytöt
- Terveysongelmat vähenevät, erit. tytöt amm. opp.
- Koettu yksinäisyys vähenee
- Varhaisen tuen keinot käytössä

Tupakoivien osuus, eri ikäryhmät, Alkoholin ostokokeet
Päihteiden vuoksi vuodeosastoilla hoidossa olleet
Jalkautuvan päihdetyön asiakkaat
Alkoholia liikaa käyttäneiden osuus AUDIT-C (eri ikäiset)
Mielen terveyshäiriöihin sairaalahoitoa saaneiden määrä
Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus yli 65v täyttäneistä ja yli 75v täyttäneistä
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75+
Mielen terveys- ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat
Mielen terveys- ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saavien määrä

- Toiveikkuus tulevaisuuden suhteen lisääntyy
- Riittävä yöuni (alle 8h/yö ei kasva)

Alkoholin käytön mini-intervention toteutuminen niillä terveydenhuollon asiakkailla, joilla AUDIT-testin pistemäärä on > 6 pistettä naisilla ja > 8 miehillä kalenterivuonna (Käypä hoito –suositus) (toiminta)
Mielen terveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-24 –vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä
Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 – 80v./ 100 000 vastaavanikäistä alimmassa tuloviidenneksessä (tulos).

Painopiste 2: Osallisuus ja elinvoima Tavoite: Työllistymistaso kohoaa. Osallisuus ja resilienssi paranee	Mittarit ja kehitettävät asiat Kunnan hyte kertoimet punaisella, maakunnan vihreällä	
Työllisyystilanne - nuoret alle 29-v. - pitkäaikaistyöttömät	Sotkanet -työlliset/työttömät väestöstä, työlliset 18-24-v. , nuorisotyöttömät, koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-v. pitkäaikaistyöttömyys, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-v.	
Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti Osallisuusmenetelmät ovat kattavasti käytössä Ennakkoarviointimenetelmät ovat käytössä	Kouluterveyskysely, ATH, toiminta	
Osallistumiskynnystä madalletaan (hauraammat ryhmät) Tukea järjestetään varhaisessa vaiheessa sitä tarvitseville	ATH, Sotkanet - toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet (eri ikäryhmät) - terveydentilansa kokeminen Warkaus kortti, toiminta Arkeen voimaa, yhteinen keittiö - osallistujamäärät Perheiden talo - käyntimäärät	
Yksinäisyyden vähentyminen (miehet, ikäihmiset)	ATH, Sotkanet, HEHKO - Itsensä yksinäiseksi tunteneiden osuus - Ei yhtään ystävää	

Painopiste3: Hyvää elämää tukeva ympäristö Tavoitteet: Kiusaamista ei ilmene. Ympäristö on turvallinen ja viihtyisä.	Mittarit ja kehitettävät asiat Kunnan hyte kertoimet punaisella, maakunnan vihreällä Kouluterveyskysely, oma seuranta, ATH, TEA, Poliisin tilastot	
Ketään ei kiusata	Kouluterveyskysely: - koulukiusattuna vähintään 1x/vk - aikuiset puuttuneet kiusaamiseen Kivakoulumittarit	
Perheväkivaltaa ja kaltoinkohtelua ei esiinny Väkivaltaa ei esiinny kunnassa Liikenneonnettomuudet vähenevät	Poliisin tilastot - Perheväkivalta - Rikosten määrä - Liikenneturva, poliisin tilastot	
Kotien turvallisuus Ympäristö on viihtyisä ja turvallinen	Omat tilastot, turvallisuuskartoitukset, kyselyt, ATH Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-v. täyttäneillä - Asuinalueen turvalliseksi kokeminen - Ilmanlaatu, vesi, melu - Asukastyytyväisyys - Puisto- ja viheralueet, kadut ja kevyen liikenteen väylät	

Päätöksenteko ja jalkauttaminen

- Kaupungin johtoryhmä 5/2018
- Lautakunnat: perusturvaltk 6.9.2018, tekninenltk 18.9, liikunta- ja vapaa-aikalk ja tarkastusltk 26.9, sivistysltk 27.9
- Kaupunginhallitus 22.10.
- Valtuusto hyväksyi hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman 29.10.2018
- Jalkauttaminen keskeiseltä osin Lean menetelmällä. Toimenpiteet sisältyvät toimialojen talousarvioihin.
- Viestintä verkossa ja verkostoissa, tapahtumissa ja tapaamisissa eri menetelmillä

Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman laatijat

- Päätöksen hyvinvointikertomuksen laatimisesta ja hyvinvointityöryhmän päivittämisestä teki kaupunginhallitus 22.8.2017.
- Jäsenet: työllisyysyksikön esimies Pia Hedman, Janne Juutilainen Soisalo-opistosta, lape-ryhmän pj, varhaiskasvatuspäällikkö Anne Kumpulainen, palvelualuepäällikkö Kirsi Laitinen, palvelualuepäällikkö Riitta Mentula-Hyvärinen, kaupunginarkkitehti Satu Reisko, nuorisotyön esimies Kati Ryttilahti, ylilääkäri Antti Sandén, vanhempi konstaapeli Sassa Suna/Mikko Kilpeläinen, markkinointi- ja viestintäpäällikkö Kaisu Tolvanen, sekä sivistysjohtaja ja ryhmän puheenjohtaja Timo Tuunainen.
- Asiantuntijajäsenenä ryhmässä on ollut Heidi Hartikainen Vammel ry:stä. Ryhmä on vastannut hyvinvointikertomuksen valmistelusta, sihteerinä hyvinvointikoordinaattori Marja-Liisa Honkanen.